
Nyt om

ARBEJDERMUSEET

& ARBEJDERBEVÆGELSENS BIBLIOTEK OG ARKIV

januar-april

2013 nr. 1

UDSENDT AF ARBEJDERMUSEETS VENNER

Forsideillustration: Hans Ticha: Klappende hænder, 1983. Privateje. De 4 malerier indgår i en serie på i alt 8 billeder af samme motiv. Hans Ticha bruger ofte klappemotivet ironisk i sin politiske kunst til at fremstille det konforme og manipulerede menneske som rekvisit i magthavernes selviscenesættelse. Læs om den kommende særudstilling side 6-7.

SÆRUDSTILLINGER I 2013:

SPOR I AMAZONAS

Fotograf Mike Kollöffel

1. december 2012 -

27. januar 2013

MODSPIL

Hans Tichas kritiske kunst

før og efter murens fald

9. februar - 12. maj 2013

FERIE - FERIE - FERIE

Slap nu af, og hold fri

22. juni - 30. december

2013

ÅBNINGSTIDER:

Museet: Alle dage kl. 10.00-16.00. Lukkedage: 1/1 + 24-26/12 + 31/12.

E-post: arbejdermuseet@arbejdermuseet.dk - **Hjemmeside:** www.arbejdermuseet.dk

Omvisninger på museet bestilles on-line på www.arbejdermuseet.dk.

Evt. vejledning på tlf. 33 48 03 30 (tirsdag - torsdag kl. 13.00-15.45).

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv: Besøgsadresse Hørsvinget 5, 2630 Tåstrup

Henvendelse kan ske til aba@arbejdermuseet.dk.

Vejledning: Tlf. 35 36 15 22, mandag-fredag kl. 10-12

Café & Ølhalle "1892"

Alle dage 11.00-17.00, køkkenet åbner 11.30 og lukker 15.30.

Tlf.: 33 33 00 18 - **E-post:** cafeogelhalle@arbejdermuseet.dk

NYE MEDLEMSTILBUD

I vore dages samfund er det nødvendigt med stadige fornyelser - det gælder også inden for museumsverdenen og herunder også for venneforeninger som vores. Derfor er vi meget glade for i dette nr. at kunne præsentere en række nye medlemstilbud i form af tre søndags-matinéer i museets festsal med både skuespil og efterfølgende debat med kendte indledere om aktuelle samfundsemner.

Arrangementerne sker, også som noget nyt, i et samarbejde med Rejsescenen, Arbejdernes Kunstforening og AOF i København. Søndags-matinéerne, der således er en videreførelse af venneforeningens populære jazz-matinéer, vil ligeledes være åbne for museets øvrige gæster og dermed også være en håndsrekning til Arbejdermuseet.

En sådan yder venneforeningen desuden hver gang dette medlemsblad udgives, ved at 2/3 af oplaget stilles til rådighed for Arbejdermuseet til videregivelse til museets gæster og andre interesserede.

Interessen herfor er heldigvis stor - allerede i sidste halvdel af november var således forrige udgave af vennebladet "revet væk" i museets butik.

På gensyn i museet og ved venneforeningens kommende arrangementer.

*Med nytårshilsen
Bestyrelsen*

Nyt om Arbejdermuseet udgives af Arbejdermuseets Venner. **Redaktion:** Louise Karlskov Skygebjerg, Hanne Abildgaard, Henning Grelle, Margit Bech Larsen, Helle Leilund, Linda Nørgaard Andersen, Kirsten Nøhr Christiansen, Bendt Thuesen og Preben Sørensen (ansvarshavende redaktør). **Lay-out og tryk:** Ihle Grafisk Produktion, Broager. **Oplag:** 3.000 eksemplarer. Bladet udkommer d. 5/1, 15/4 og 15/9 med deadline 1 måned før. **Redaktionens adresse:** Redaktør Preben Sørensen, Sundgade 3, 6400 Sønderborg, tlf. 33 91 85 10. E-mailadresse: prebensorensen@bbsyd.dk **ISSN nr. 0907-0753.**

Gæsterne strømmede til

Af Louise Karlskov Skyggebjerg

2012 blev besøgsræssigt et særdeles godt år, hvor gæsterne strømmede til, ikke mindst til det nyåbnede børnemuseum og til årets særudstillinger. Især plakatudstillingen fik megen medieomtale og tiltrak mange forskellige typer besøgende. Også Skoletjenesten underviste mange elever og satte atter ny rekord.

I 2012 kunne vi åbne vores nye læsesal på Hørsvinget i Tåstrup og glæde os over, at brugerne tog godt imod de nye faciliteter. Der udestår stadig en del arbejde med flytningen, ikke mindst et omfattende pladsregistreringsarbejde, men da vi benytter lejligheden til at foretage fejlretninger i systemet, er det heldigvis et arbejde, som har positive perspektiver.

Det meste af året var også præget af stilladser, da vi desværre i forbindelse med restaurering af forhusene i Rømersgade konstaterede en svampeskade, som fik arbejdet til at trække ud. Heldigvis tog både gæster og de medarbejdere, der for en periode måtte undvære deres kontorer, generne med sindsro.

At der blev arbejdet ufortrødent videre er afgørende for, at de spændende planer for 2013 realiseres. I februar åbner vi udstillingen "Modspil - Hans Tichas kritiske kunst før og efter murens fald", som også omtales andet steds i bladet.

Hans Ticha er en særdeles spændende kunstner, som først lavede systemkritisk kunst i DDR og derefter flyttede til det tidligere Vesttyskland, hvor han fortsatte sin systemkritik. Hans Ticha har ikke været vist på et dansk museum før, og det glæder os meget, at vi kan præsentere ham for et dansk publikum.

Senere på året omdannes særudstillingslokalerne til det rene ferieparadis, når vi fejrer ferielovens 75 års jubilæum med en stor særudstilling, der fortæller feriehistorie med en arbejderhistorisk vinkel. Det kommer bl.a. til at handle om ferielovgivning, camping, feriekolonier og husmødre, der tog merarbejde for at spare op til ferien.

Et af de store projekter, der blev afsluttet i 2012, var et forskningsprojekt om arbej-

derkooperationens historie. Det kulminerede med udgivelsen af bogen "Det kooperative alternativ" skrevet af seniorforsker Henning Grelle. Den blev i Politiken tildelt alle 6 hjerter, og vi håber, at mange vil købe bogen i butikken i Rømersgade og selv få et indblik i arbejderkooperationens historie.

Et andet projekt, der blev arbejdet på i 2012 og som fortsætter i 2013, er et projekt i samarbejde med Syddansk Universitet, hvor vi modtager og tilgængeliggør kopier af de danske personsager i det russiske KOMINTERN arkiv. I 2012 blev der udgivet en antologi i forbindelse med projektet, og i 2013 udkommer en kildesamling.

Meget andet foregår i disse måneder både på og omkring Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv. I skrivende stund er der f.eks. kun få dage til vedtagelsen af en ny museumslov, og det blive spændende at se, hvad det i praksis kommer til at betyde for det fremtidige arbejde.

Fotoudstilling som en øjenåbner

Åbning af særudstillingen "Spor i Amazonas"

-Fotokameraet har stor magt. Alle fotografier er manipuleringer, og det objektive foto findes ikke. Mike Kollöffel fotografier er vi ikke i tvivl om hvad hensigten er med. Derfor er denne udstilling en øjenåbner, der viser at den civiliserede verdens jagt efter råstoffer ikke stopper i junglen, sagde fotograf ved dagbladet Politiken, *Per Folkver*, ved åbningen den 30. november af udstillingen "Spor i Amazonas" i Arbejdermuseets særudstillingslokaler.

-Aldrig er der taget så mange fotos som i disse år p.g.a. den digitale udvikling - alle mennesker er blevet fotografer! Men der er en forskel, og derfor skal vi værdsætte de

rigtige fotografer, der ønsker at fortælle en vigtig historie og bringe den videre - som drager ud med engagement og stor faglig kunnen. Måske bliver vi deraf klogere på dem derude og os selv, sagde *Per Folkver*.

Efter en velkomst af museumsdirektør *Louise Klar-skov Skyggebjerg*, der glædede sig over at fotos af Mike Kollöffel denne gang bliver vist i disse lokaler frem for på balkonen over festsalen, beskrev antropolog *Inger Sjørlev* baggrunden for udstillingen med fotos af indfødte og deres dagligliv dybt inde i Ecuadors jungle - et område hvor hun selv havde aflagt studiebesøg.

Hun understregede, at problemerne for denne befolkningsgruppe i forholdet til den omgivende verden ikke blevet mindre i takt med udviklingen - tværtimod. Men nu findes der mange stærke organisationer, der kæmper for deres rettigheder, hvad denne udstilling også er et eksempel på.

-Disse billeder kan springe afstanden over og skabe en bro til en bedre forståelse, sluttede *Inger Sjørlev*.

Antropolog Inger Sjørlev

Mike Kollöffel introducerede drefter selv sin fotoudstilling, som 55 år efter er en opfølgning på hans første besøg hos Amazona - indianerne i 1965, der dengang

Udstilleren, fotograf Mike Kollöffel

Fotograf Per Folkver

blev gennemført med støtte fra IBIS bl.a. via midler fra skolernes Operation Dagsværk.

Han fortalte derefter meget levende om sine oplevelser med de indfødte, som havde skabt baggrunden for denne ligeledes meget levende ud-

stilling, som vises frem til den 27. januar. Den er støttet af DANIDA's Oplysningsbevilling.

På besøg hos huaroni - indianerne

Fotoudstillingen "Spor i Amazonas" i Arbejdermuseets særudstillingslokaler fører os ad "Via Auca" - "De Vildes Vej" ind i Yasuní Nationalpark og gennem huaorani-indianernes territorium i Ecuadors regnskov.

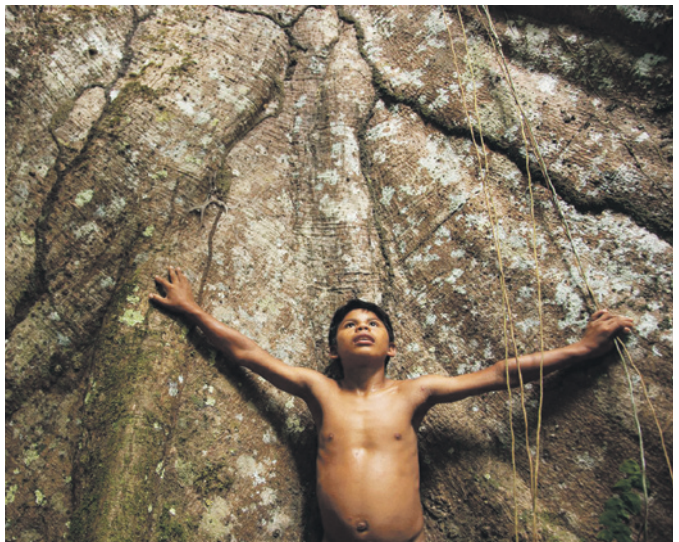
Her mellem floderne Napo og Curaray vidner skoven og de historiske vandrestier om et folk, der har overlevet ved at flytte sig: I løbet af et halvt århundrede har huaorani-indianere lært at forene livet som jægere og samlere med en eksistens på kanten af industrisamfundet. De har fundet nye jagtmarker blandt olieselskaberne og statslige skovprogrammer.

Fotoudstillingen portrætterer krigerne og jægerne, som er født inden den første kontakt til missionærer i 1955 og de nye generationer af huaorani, der er blevet bofaste og er vokset op i skyggen af kampen om regnskovens ressourcer.

Udstillingen skildrer liv og identitet i en regnskov, hvor jagten på råstoffer betyder, at skovens oprindelige folk hele tiden må finde nye veje for at overleve.

Fotograf *Mike Kollöffel* har lavet denne fotoudstilling på baggrund af rejser i Ecuadors Amazonas-område i 2011 og

2012. Han er freelance fotograf. Arbejder som stillfotograf på tv- og filmproduktioner og med fotoreportager for humanitære organisationer, fagblade og egne projekter. Han har udgivet flere bøger og produceret udstillinger og kampagner om oprindelige folks rettigheder i Guatemala, Peru, Ecuador og Bolivia.

Harmonien mellem natur og mennesker - et gennemgående træk i fotoudstillingen.

MODSPIL – Hans Tichas kritiske kunst før og efter murens fald

Særudstilling fra den 9. februar til den 12. maj

Af Susanne Aasted Gottlieb

Berlinmurens fald i 1989 og den tyske genforening står som en skelsættende begivenhed på den storpolitiske scene, ikke mindst for Tysklands naboer. Over 20 år efter begivenheden er den danske interesse for tysk kunst og kultur stadig voksende, og den interesse omfatter ikke alene samtidskunsten i en trendy storby som Berlin. Nysgerrigheden retter sig også mod tiden før murens fald - mod livsvilkårene i arbejderstaten DDR (1949-1990), hvor et kontrolfikseret statssystem i stigende grad overvågede og styrede både det politiske liv og den enkelte borgers hverdag frem til regimets kollaps.

I Arbejdermuseets nye særudstilling får museets gæster

mulighed for at møde en af de centrale systemkritiske kunstnere fra DDR-tiden. Maleren og grafikerens Hans Ticha er et engageret og politisk skarpsynet øjenvidne, som har fortsat sit samfundskritiske virke i det genforenede Tyskland. Den oppositionelle dimension er tydeligt til stede i Hans Tichas ironiske blikke på tilstanden i Tyskland før og nu, men grundlæggende handler hans kunst om emner af almenlydlig interesse som magtens form og væsen, samfundsmæssig konformisme, og forbrugerismens dominans. Udstillingen på Arbejdermuseet er Hans Tichas første museumsudstilling i Danmark, og det er især hans systemkritiske virksomhed i 1980'erne og 1990'erne som er repræsenteret ved denne lejlighed.

Kunsten at være tvetydig - og overleve

Tit og med stor fornøjelse anvender Hans Ticha citatet "Ironi er pligt" fra den tyske filosof Friedrich Schlegel (1772-1829) for at karakterisere sin kunstneriske praksis. Hans Ticha påpeger, at det er svært at gennemskue ironi, og at ironikeren slipper af sted med at mene og formidle noget andet, end

det han tilsyneladende siger. Derfor bruger han ofte det ironiske og det dobbeltbundede udsagn i sine politiske billeder fra DDR.

Oprindeligt blev Hans Ticha (f. 1940) uddannet lærer i pædagogik og kunstforståelse, men modtog sin egentlige kunstneruddannelse ved *Hochschule für bildende und angewandte Kunst, Berlin-Weissensee* 1965-70. Efter endt uddannelse arbejdede Hans Ticha som bogillustrator, grafiker og maler. Han etablerede sig i et atelier i Rykestrasse i Berlin-Prenzlauer Berg og var knyttet til den kulturelle kreds omkring Kollwitzplatz.

I 1970'erne havde han stor succes som anerkendt og præmieret brugsgrafiker og bogillustrator, og han regnedes som en af de førende unge bogillustratorer sammen med kunstnere som Ruth Knorr, Klaus Ensikat og Horst Husel.

Men hans stærkt systemkritiske, politiske malerier fra især 1980'erne kunne for en stor dels vedkommende ikke udstilles. Derfor måtte disse billeder gemmes væk bag mere uskyldige værker i

Til venneforeningens medlemmer

Invitation til åbningsreception for den nye særudstilling "MODSPIL – Hans Tichas kritiske kunst før og efter murens fald" på Arbejdermuseet **fredag den 8. februar kl. 15.00.**

Kunstneren Hans Ticha vil være til stede ved åbningen.

kunstnerens daværende atelier i Østberlin. For systemet holdt et vågent øje med kunstneren, der i sine malerier latterliggør og kritiserer regimet med spiddende ironi og udfordrer det med et formsprog, som afviger fra DDR-tidens herskende kulturpolitiske ideal om "socialistisk realisme".

Deformerede, svulmende kroppe med overdimensionerede lemmer og ansigtsløse, små kuler som hoveder. Sådan ser mange af deltagerne ud, som indgår i de rituelle hyldesthandlinger til DDR's politiske system og magthavere. Mennesker som klapper begejstret og mennesker som råber entusiastisk. Mennesker der er reduceret til mekaniserede rekvisitter, der bliver manipuleret af et kontrolsamfund til politisk folagtighed og ensretning. Mennesker som fremstår som en stor masse; fremmedgjorte, undertrykte og udnyttede. Magthavere som bruger selviscenesættelse, ritualer og politiske symboler til at skabe deres egen romantiserede virkelighed.

Formsproget i billederne er overraskende farvestærkt, skarptegnet og dynamisk, og langt fra fordømmen om et DDR i nuancer af brunt.

Farvel DDR

Efter det østtyske regimes nedsmeltning flytter Hans Ticha i 1990 til Mainz, og ryk-

ker i 1993 sin bopæl og kunstvirksomhed til Maintal ved Frankfurt am Main, hvor han snart finder ny inspiration til kritisk-ironiske udfald mod livsstil og værdigrundlag i det demokratiske, kapitalistiske Tyskland. Hans temaer er nu centreret om en spiddende civilisationskritik af det vestlige samfunds indretning. Borgeren er blevet en grådig forbruger af varer, tjenesteydelser og andre mennesker i et stadigt mere materialistisk orienteret konsumsamfund. Den individuelle kropsdyrkelse, selvspejlingen og pengenes magt udfordres af skeptikeren Hans Ticha med brug af samme stærke kulører og tydelige former som i DDR-tiden.

Hans Tichas formsprog

Kunstnerens billedsprog er ofte piktogramagtigt tydeligt - eller spiller på pressebildets æstetik ved at benytte fx grove raster, ligesom inspiration fra trivialkultur og pop art indgår i hans udtryk. Men

Hans Ticha: Kort, 1996. Privateje.

også Mellemkrigstidens mere moderne "ismer" - fra dadaisme over konstruktivisme til surrealisme - er nærværende forudsætninger for hans formsprog. Hans Ticha har selv peget på de russiske konstruktivister, Bauhaus-malerne og den franske maler Fernand Léger som nogle af sine væsentlige forbilleder.

Hans Ticha har deltaget i en lang række udstillinger både i DDR, det forenede Tyskland og internationalt, ligesom han har modtaget en lang række priser og udmærkelser.

"Vigtigt ikke at blive glemt"

Præsentation af ABA's nye lokaler

Ved åbningen af Arbejdermuseet og ABA's nye læsesal og magasiner i Hørsvinget 5 i Tåstrups industrikvarter, understregede direktør *Louise Karlskov Skyggebjerg* vigtigheden af, at institutionen ikke bliver glemt ved en sådan flytning uden for hovedstaden:

-Vi glæder os til at blive en del af Tåstrup og byder velkommen til både nye lokale brugere, sammen med vore trofaste brugere. Der bliver tale om en arbejdsdeling mellem ABA og museet, hvor der kan arbejdes med studier og bogudlån begge steder. Jeg vil gerne takke medarbejderne, der har knoklet hårdt i forbindelse med flytningen hertil og med nyindretning af lokalerne, sagde museets direktør.

Startede i en cykelkælder

I en humoristisk form og med forevisning af gamle fotos på en storskærm, fortalte ABA's mangeårige leder, *Henning Grelle*, derefter om institutionens skiftende tilholdssteder

siden ABA's start i 1909. Han mindedes sin egen start ved ABA, hvor han i 1969 startede med at sortere tidsskrifter i en nærliggende cykelkælder til dens daværende domicil i en villa på Hjalmar Brantings Plads på Østerbro.

-ABA fortsatte i en kælder i Folkets Hus, Enghavevej på Vesterbro, til vi nogle år senere fik lokaler med bibliotek og læsesal på 2. sal i bygningen. Vi fik endnu bedre forhold ved flytningen til Nørrebrogade i 1993, selvom der flere gange skete flytninger også i denne bygning. I 2003-2004 skete så fusionen med Arbejdermuseet med nye udfordringer bl.a. bibliotekets flytning til Rømersgade - og tilbage igen! - inden vi så blev sagt op i Nørrebrogade og er flyttet her til Tåstrup.

-Det er også o.k. fordi der trods alt var stærkt begrænsede udviklingsmuligheder i lokalerne i Nørrebrogade samt en dyr husleje at betale, sagde Hen-

ning Grelle, der glædede sig over at det allerede fungerer godt i det daglige i de nye lokaler samt takkede ABA - medarbejderne arkivar *Katrine Madsbjerg* og samlingsinspektør *Thomas Meldgaard* for deres koordinering af flytningen.

Åbningen sluttede med en rundvisning i magasinerne, som der normalt ikke er adgang til.

Ny Nina Bang Sal

Man vil på den nye læsesal i Tåstrup kunne benytte præcis de samme faciliteter, som hidtil: Håndbogssamling, mikrofilm og emnearkiv, ligesom man kan få adgang til bibliotekets foto- og plakattabaser.

Derudover kan studerende eller andre, der laver gruppeprojekter, bruge den splinternye Nina Bang Sal, som et nyt grupperum efter en facebook-afstemning, er blevet navngivet.

Åbningstiden på læsesalen udvides i forhold til tidligere. Nu vil der efter aftale de fleste dage som minimum være åbent 9-16 mandag til fredag.

Forsamlingen lyttede opmærksomt til Henning Grelles redegørelse

Arbejderbevægelsens historie skal beskrives i al sin fylde

-sagde professor Claus Bryld ved indvielsen af ABA's nye lokaler

-Da Niels Finn Christiansen og jeg i 1963 begyndte på vores prisopgaver om det danske Socialdemokratis idéhistorie - i øvrigt lige som Lise Tøgeby - havde vi fornemmelsen af, at Socialdemokratiets historiske betydning næsten var gået i glemmebogen. Det politiske sprog var blevet mere og mere afpolitiseret med slogans som "Gør gode tider bedre", og ideologi var ikke noget, man snakkede om, sagde professor *Claus Bryld*, RUC, ved åbningen af ABA's nye lokaler i Tåstrup den 5. oktober.

-Der fandtes kun to fremstillinger af arbejderbevægelsens historie, en socialdemokratisk - nemlig "En bygning vi rejser" i tre bind - og en kommunistisk, Ib Nørlands "Det knager i samfundets fuger og bånd". Historieskrivningen om arbejderbevægelsen var altså helt politiseret, og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv var vel nærmest glemt.

-Jeg kom der første gang i januar 1964, hvor det lå i en patriciervilla på Hjalmar Brantings Plads på Østerbro, og jeg oplevede et

meget hjælpsomt personale, men ingen besøgende, og heller ingen, der benyttede arkivalierne. Man kunne ligefrem få lov at tage ting med hjem.

-Niels Finn og jeg skrev hver sin prisopgave om revisionismens betydning for Socialdemokratiets idéudvikling, men interessen for vores arbejde var lille også i arbejderbevægelsen. Da vi forsøgte at få forlaget Fremad til at udgive en sammenskrevet udgave af vores

afhandlinger, forelagde direktøren, Ib Lindén, os en anonym skriftlig vurdering af prisopgaverne. Den var meget positiv, men munded ud i, at der næppe var nogen, der interesserede sig så meget for arbejderbevægelsens historie, at de gad læse en videnskabeligt baseret bog om den. Sådan var stemningen i midten af 60'erne. Når det nu gik så godt, hvad skulle man så med historie, selv sin egen historie?

Claus Bryld på talerstolen med den historiske talerpult, i ABA's nye lokaler.

Når historie bliver til

Claus Bryld sagde til emnet for sin åbningstale: "Historie bliver til: Om at arbejde med ABAs samlinger", at dels er han ikke nogen arkivrotte i den forstand, at han er god til at finde de centrale arkivalier, dels bygger den historie, han har skrevet, mest på åbne kilder. Først og fremmest på aviser, og her er Social-Demokraten fuldstændig uomgængelig, men også tidsskrifter, pjecer, materiale-samlinger osv. Og så ikke at forglemme Rigsdagstidende, som ligeledes er en god kilde, når det er idéerne, man interesserer sig for.

-Det betyder dog ikke, at jeg ikke har benyttet ABAs arkiver i min forskning. Socialdemokratiets og LOS arkiver har f.eks. været nyttige ligesom nogle af personarkiverne, nok især Staunings arkiv.

-For arbejderbevægelsen selv er det også vigtigt at have et forrådskammer af potentiel viden om sin egen historie. Ikke fordi historien skal herske over nutiden, men fordi den giver eller i alt fald *kan* give viden og identitet.

-ABA og i øvrigt også Arbejdermuseet er afgørende forudsætninger for folkeoplysningen om lønarbejderne og deres organi-

sationers historie. Uden denne bevidsthed forfalder arbejderbevægelsen.

Det betyder ikke, at historien skal fremstilles som et triumftog, som der har været tendens til i Socialdemokratiets og LOS egne fremstillinger af historien. Fortiden skal beskrives i al sin fylde, og dermed også med alle de problemer og modsætninger, som denne fortid rummede, understregede han.

Ny erkendelse i nutiden

-Der kan ikke skrives en ny "En bygning vi rejser" med dens sympatiske, men naive fremskridtoptimisme. I dag er forudsætningerne ændrede, arbejderbevægelsen er i krise, og et af historikernes formål vil bl.a. være at opspore tegn på denne krises rødder i fortiden med henblik på ny erkendelse i nutiden. Det tror jeg også er blevet forstået i arbejderbevægelsens kulturorganisationer.

-Det spørgsmål, der er eksistentielt for arbejderbevægelsen er, om den nu befinder sig i skumringstiden, og det er nok også ud fra sådan en fornemmelse, at mange historikere vil gå til studiet af arbejderbevægelsens historie i dag.

Det store spørgsmål er dog ikke, om solen går ned, for det gør den, men om,

hvornår den går ned for en politisk og social bevægelse. Et mere folkeligt svar kunne være, at så længe der er liv, er der håb.

-En ny historieformidling må nødvendigvis tage udgangspunkt i denne situation. Og så må den gøre sig klart, om den endnu engang vil repetere succeshistorien, eller om den vil formidle på en mere problematiserende, åben og selvprøvende måde, eventuelt med et anstrøg af det kontrafaktiske. Og måske også lidt mere velfortalt og morsommere, end det plejer at blive gjort.

-Arbejderbevægelsen og befolkningen har brug for en historie, hvor forskellige, alternative perspektiver er tilladt, og hvor divergerende erfaringer og tolkninger bliver erkendt, og den har også brug for en historie, hvor eksistentielle, moralske og kulturelle spørgsmål bliver taget op.

Videre må den have et klart universalistisk præg og en ubetinget international horisont. En historieskrivning, som bygger på den indsigt, at menneskene og de organisationer, de skaber, altid har haft - og altid har alternative veje at gå, sluttede Claus Bryld.

Et tomrum i historien er nu udfyldt

Velbesøgt præsentation af bog om arbejderkooperationen

-Den nye bog ”Det kooperative alternativ” udfylder et tomrum i arbejderhistorien. Der er tale om et pionerværk, som gennem en lang proces nu har fundet sin afslutning, sagde Arbejdermuseets vicedirektør, *Hanne Abildgaard*, ved en velbesøgt reception i museets festsal den 13. november.

-Idéen om det forskningsprojekt, der førte til denne udgivelse, fremkom i 2009, hvor den daværende formand for Det Kooperative Fællesforbund, direktør *Frode Nicolaisen*, LO-Skolen, og museets daværende direktør, *Peter Ludvigsen*, drøftede hvorledes Fællesforbundets, nu Kooperationens 90 års jubilæum i 2012 skulle markeres.

-Gennem seniorforsker hos ABA, *Henning Grelles* forskning og forfatterskab og med betydelig støtte fra Kooperationen, er der her skabt et projekt, der hæver sig langt over ”festskriftniveauet”, sagde Hanne Abildgaard, som takkede sponsorerne og ikke mindst Henning Grelle selv for stor udholdenhed under gen-

nemgangen af et enormt research-materiale om Kooperationen.

Til gavn for fællesskabet

-Arbejderkooperationen er en anden måde at drive forretning på, til gavn for fællesskabet og samfundet, og efter et sæt af principper, der ikke er nemme at præstere, sagde Henning Grelle, der bemærkede, at der er skrevet meget om andelsbevægelsen, men ikke om arbejderkooperationen, selv om der er meget grundlag for at styrke denne del af

kooperationen også fremover.

Han skildrede starten af brugsforeningerne først på landet og senere i byerne, hvor også bl.a. fællesbagerierne kom til. Det var Stauning, der gik i spidsen for starten på Fællesforbundet i 1922, med dét formål, der fortsat er gældende: At virke i forbrugernes interesse.

-Fagbevægelsen blev investor i Kooperationen og virksomhederne dermed også overladt til dens velvilje. I

Formand John Dahl på talerstolen i festsalen

Vicedirektør Hanne Abildgaard.

1994 kappede Socialdemokraterne de formelle bånd til Kooperationen, ligesom fagbevægelsen førte en fornyet debat om Kooperationen, hvor Kooperationen i dag også er en arbejds giverorganisation.

-Nu som før har Kooperationen ofte delt vandene i arbejderbevægelsen, sagde Henning Grelle, der takkede Hanne Abildgaard for assistance under bogens redigering samt EKS-Skolens Trykkeri for samarbejdet om dens trykning.

Samarbejde og kvalitet

-Kooperationen handler om samarbejde og kvalitet, understregede den nuværende formand for Det Kooperative Fællesforbund, den tidligere HK-formand, *John Dahl*, som understregede Kooperationens rolle som

den 3. streng i den politiske arbejderbevægelse. Båndene er løsnet gennem årene, men forbindelsen eksisterer

stadig væk og lever i bedste velgående.

-Arbejderkooperationen har oplevet fremgang de senere år og gennem de forløbne årtier skabt fremgang for det danske samfund, så dette er kun en foreløbig historie. Kooperationen fortjener en plads i solen, sagde John Dahl, som takkede Grelle for et formidabelt stort arbejde med denne forskning og bogudgivelse.

Talerne blev ledsaget af historiske fotos af de kooperative virksomheder, vist på en storskærm på scenen, samt af udstillingen på balkonen om arbejderkooperationens historie.

En af arbejderkooperationens daværende kendte virksomheder.

Den hele historie om "den tredje streng"

Pionerværk om arbejderkooperationens historie

Arbejderkooperationen er nu for første gang blevet gjort til genstand for en samlet historisk behandling. Kooperationen er arbejderbevægelsens "tredie streng". Men til forskel fra de to andre strenge - den faglige og den politiske - har dens historie og samfundsmæssige betydning ikke i synderligt omfang fristet historikerne.

FNs udnævnelse af året 2012 til Kooperationens år blev anledningen til, at seniorforsker på Arbejdermuseet & ABA G, Henning Grelle, påtog sig opgaven at grave sig gennem kilderne, og at man nu kan præsentere bogen *Det kooperative alternativ*, den første veldokumenterede fremstilling af denne vigtige del af arbejderbevægelsens historie.

Bogen beskriver de internationale idéer, der lå til grund for at etablere kooperative produktions- og forbrugsforeninger i Danmark. Den behandler i 10 kapitler det brede spektrum af kooperative initiativer, diskussionerne inden for og uden for bevægelsen og de forandringer, Kooperationen har gennemgået fra den spæde start i 1850'erne og frem til i dag.

Historien om arbejderkooperationen handler om arbejdet for at forbedre levevilkårene ved at skabe virksomheder, hvor drivkraften ikke er mest mulig profit, men lave priser og bedre kvalitet på daglige fornødheder, bedre arbejdsforhold, sundere boliger til rimelige priser og mere service for pengene.

Arbejderne stod bag oprettelsen af brugsforeninger i hovedstaden, der kom til at revolutionere detailhandelen ved at indrette de første selvbetjeningsbutikker og supermarkeder i Danmark. Boligkooperationen satte for alvor skub i opførelsen af almennyttigt boligbyggeri, og fællesbagerierne rundt om i landet bød de private

bagermestrer konkurrence til fordel for lavere priser på brød. Bryggeriet Stjernen udfordrede ølgiganterne, og Kooperationen kom til bl.a. også at omfatte mejeriet Enigheden, Arbejdernes Landsbank og forsikrings-selskabet ALKA.

Har delt vandene

Kooperationens succeshistorier er ikke ofte blevet fortalt, mens nedture er blevet husket, og der floerer en række fordomme, som sjældent har haft hold i virkeligheden. Der var kooperative virksomheder, som bukkede under for den hårde konkurrence, der navnlig blev mærkbar fra 1960'ernes højkonjunktur. Men der er også hele tiden kommet nye til, og der er mange virksomheder, som fortsat er livskraftige.

Kooperationen har fra starten delt vandene i arbejderbevægelsen. Dilemmaet mellem på den ene side at opfylde Kooperationens ideelle formål og byde det private erhvervsliv konkurrence og på den anden side virke på almindelige kapitalistiske markedsvilkår rejste tvivl i bevægelsen. En af bogens pointer er, at arbejderbevæ-

gelsen aldrig kom til enighed om hvad man ville med kooperationen, hvilken opgave den skulle have, og hvilke interesser den skulle tjene.

Den største udfordring for kooperationen var ikke 1990ernes sager om bl.a. økonomisk misbrug, men ændringer i det finansielle investeringsgrundlag, der gennem hundrede år havde eksisteret i kooperationen. Kooperative dyder som parikurs og fast forrentning måtte i 1980erne vige til fordel for fondes og pensionskassers krav om fuldt udbytte af deres investeringer og større mulighed for indflydelse i ledelserne.

Bortfald af dette traditionelle kooperative særpræg

samt ønsket om at opnå et bedre ry i offentligheden førte til en reorganisering af den kooperative hovedorganisation, Det kooperative Fællesforbund, i 2004. Den er nu er omdømt til - og virker som Den Kooperative Arbejdsgiver- og Interesseorganisation, med tidligere forbundsformand John Dahl som formand og Susanne Westhausen som direktør. De kooperative virksomheder beskæftiger i dag over 4.000 medarbejdere.

En god historie

Kooperationen har en god historie præget - som alle andres - af både gode og mindre gode resultater. Der er tale om et stykke arbejderhistorie fuld af politisk uenighed og dramatiske debatter, men også af personer, der udviste stor offervilje og gjorde en forskel.

Bogens forfatter har fuldt fortjent fået stor ros, også i medierne, for sin enestående indsats med bogens redigering med det mylder af detailoplysninger om de enkelte virksomheder og deres historie, om personerne bag - og med spændende fotos fra før og nu,

der for læserne også bliver et tilbageblik i ens egne erindringer om kooperationen og dens virksomheder lokalt eller på landsplan.

Bogen er udgivet af Arbejdermuseet & ABA med støtte fra: Kooperationen, 3F's Medie- og Kulturfond, Augustinus Fonden, Eduard Walthers Legat, Eks-skolens Trykkeri, Grafisk Almenvelgørende Fond samt Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond.

Henning Grelle: Det kooperative alternativ. Arbejderkooperationen i Danmark 1852-2012. 304 s., gennemillustreret, vejledende pris kr. 248 minus 10% medlemsrabat.

FOREDRAG OM KOOPERATIONEN

Tirsdag den 19. februar inviterer Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens historie (SFAH) og Arbejdermuseet/ABA til et fyraftens-arrangement med Henning Grelle, der fortæller om arbejderkooperationens udvikling i Danmark med udgangspunkt i hans bog "Det kooperative Alternativ". Det foregår i museets festsal, Rømersgade 22, kl. 17- 19.

Seniorforsker og forfatter Henning Grelle

John Larsen nyt æresmedlem

Arbejdermuseets forvalter gennem en lang årrække, John Larsen, blev behørigt hyldet ved hans afskedsreception den 27. september på museet.

Venneforeningens formand, Kirsten Nøhr Christiansen, takkede således for hans indsats med ordene:

-Du stopper nu dit arbejdsliv, for at starte dit "fritidsliv". Et nyt liv, hvor du er din egen arbejdsgiver og chef. Det bliver spændende og udfordrende. Du har gennem årene været en stor støtte for

os i venneforeningen. Både i de perioder du har været med i bestyrelsen, men især med din praktiske assistance ved vores arrangementer.

-Vi har også været glade for de bidrag som du har ydet til vores venneblad i form af tekst og gode billeder. Men vi siger ikke farvel til dig - vi har besluttet, at du skal være æresmedlem af vores forening, sagde formanden, som overrakte et bevis herpå samt et gavekort til brug for indkøb af bøger, rødvin eller hvad han ellers måtte have lyst til.

John Larsen får her æresmedlemsbeviset overrakt af venneforeningens formand.

Arbejdsmiljø - en fotoudstilling

Af Margit Bech Larsen

Ny teknologi og nye produktionsformer har gjort sit indtog på de europæiske arbejdspladser. Men arbejdet er stadig slidsomt og potentielt en trussel mod vores helbred. Kemikalier, stress, arbejde på udsatte steder og ensformige bevægelser udfordrer vores krop og psyke.

På Arbejdermuseet & ABA har vi længe ønsket at sætte fokus på arbejdsmiljø. Der-

for er vi glade for at kunne præsentere en ny særudstilling om emnet. På balkonen i Arbejdermuseets festsal vil man fra den 18. januar kunne se fotos fra Det Europæiske Arbejdsmiljøagenturs internationale fotokonkurrence om arbejdsmiljø.

Af de mere end 2500 indsendte bidrag viser vi de finlefotos, der bedst indfangede formålet med konkurrencen

- at fremme bevidstheden om et sundt arbejdsliv og risikoforebyggelse på arbejdspladsen. Udstillingen er blevet til i et samarbejde med Arbejdstilsynet og Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (EU-OSHA).

Udstillingen åbnes ved et arrangement i Arbejdermuseets festsal d. 17. januar. Læs mere på www.arbejdermuseet.dk

Fra almisse - til velfærdssamfund

Af Henning Grelle

Den 30. januar 1933 er en vigtig dato i Danmarkshistorien og en dag, der fik store konsekvenser for verdenshistorien. Natten mellem den 29. og 30. januar blev der i Statsminister Staunings bolig i Kanslergade nr. 10 (nu Ove Rodes Plads nr. 1) indgået et økonomisk-politisk forlig af den klassiske slags, som danskerne kom til at opleve mange af helt frem til i dag.

Daværende socialdemokratisk-radikale regering havde et solidt flertal i folketinget, men måtte for at få sin lovgivning igennem Landstinget sikre sig tilslutning hos mindst et af de borgerlige partier og det

blev Venstre. I Kanslergadeforliget enedes man om at devaluere kronen så de danske landbrugsvarer blev billigere på det dominerende engelske marked, og samtidig fik regeringen tilslutning til en lov, der med en forlængelse af overenskomsterne skulle forhindre en storkonflikt på arbejdsmarkedet.

Det kunne lyde som et større relativt banalt forlig, men aftalen sikrede, at regeringens stort anlagte socialreform, der erstattede skøn med universelle rettigheder, skulle være det bærende princip i fremtidens tildeling af sociale ydelser til borgerne. Legenden siger, at det hele kom på plads, da der ud på natten kom whisky på bordet.

Hvor Danmark med Kanslergadeforliget gik fra almisse-samfund til velfærdssamfund, blev den 30. januar 1933 en tragisk dato for udviklingen i Tyskland. Hitler kom til magten, og han kunne skridt for skridt påbegynde det nazistiske felttog i Europa, der i 1939 førte til en ny verdenskrig.

Arbejdermuseet/ABA markerer 80-årsdagen med en foredragsaften i festsalen

den 30. januar kl. 19 - 22. Dr. phil. Niels Finn Christiansen vil tale om Kanslergadeforliget, dets forudsætninger og perspektiver, mens dr. phil. Per Øhrgaard er indbudt til at tale om udviklingen i Tyskland efter 1933. Der er gratis adgang og alle er velkomne.

Arbejdermuseet og venneforeningen i Focus-TV

Flere af 2012's store arrangementer på Arbejdermuseet & ABA er blevet optaget af TV-stationen Focus TV. Det drejer sig bl.a. om konferencen "Hvem er arbejderne?", det store foredragsmaraton om 1950'erne i anledning af Golden Days-festivalen samt åbningen af plakatudstillingen. Udsendelserne kan ses på www.focus-tv.dk (De ligger i Blandede bolcher under punktet Web-TV). Bag optagelserne står bl.a. Jørgen Christiansen og Kirsten Nøhr Christiansen, som også har fremstillet en trailer til tv-kanalen, der orienterer om Arbejdermuseets Venner.

Thorvald Stauning ved indgangen til Kanslergade 10 (Foto: Alfred Müller)

Nyt om bøger v/Preben Sørensen

Med Anker på mindernes vej gennem Arbejdermuseet

Den unge journalist *Jonas Wisbech Vange's* bog om - og med Anker Jørgensen med titlen "Anker Jørgensen og det forunderlige liv" handler også om Arbejdermuseet.

Et afsnit af bogen med titlen "Arbejderen i os alle" skildrer dele af museets faste udstilling, da Anker sammen med bogens forfatter går igennem de faste udstillinger og på dén måde knytter nogle af de udstillede genstande til den tidligere SID-formand-, partiformand- og statsministers eget liv og erfaringer gennem de mange år.

Rundgangen starter med følgende skildring i bogen:

"Ved skranken blev vi budt velkommen og lukket ind "på husets regning". Derefter går vi mod museets faste udstillinger.

-Jeg har altid gerne villet have noget med arbejderbevægelsen at gøre, siger Anker, mens vi går. Ordet "arbejderbevægelse" har draget mig, så længe jeg kan huske. Det er ikke noget med, at jeg er mystiker eller noget, det er sgu bare

nogle bogstaver, det var det, det handlede om".

Anker fortæller videre om sin respekt for arbejderen og den store betydning han tillægger bevægelse i partierne, men tilføjer:

-Men der er nok ikke så meget "bevægelse" tilbage i arbejderbevægelsen. - I dag står den temmelig stille. Det tror jeg, man må sige."

Rundturen på museet slutter (naturligvis) i kaffestuen ved siden af festsalen, beskrevet i bogen således: - Her kan man få kaffe, siger Anker og træder ind i den lille kaffebær, hvor tiden står stille, som den gør på resten af museet.

En anden Anker

Forbindelsen til Arbejdermuseet eller rettere sagt Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv knyttes allerede tidligere i bogen, nemlig i 2. afsnit med titlen "En anden Anker", hvor den tidligere ABA-chef gennem mange år, *Henning Grelle*, er med til at tegne et portræt af den nu 90-årige og bl.a. understreger, at det var ikke tilfældigt at han i 1972 fik statsministerposten:

J. O. Krag havde gennem længere tid haft ham i kikkerten, som én der kunne forene fløjene i partiet.

Grelle bliver i øvrigt selv portrætteret i bogen med følgende ord:

-Indenfor på sit kontor sidder han så. I hvid skjorte med tynde tern og sort bomuldsvest, mørkeblå jeans og med briller og skægstubbe. Henning Grelle er stedets arkivchef, han er historikeren og forfatteren, der gennem et langt liv har fulgt arbejderbevægelsen tæt. Og så er han manden, der redigerede Ankers håndskrevne statsministerdagbøger - derfor kender han Ankers historie og indre univers bedre end de fleste.

I samtalen med bogens forfatter understreger Grelle Ankers særlige interesse livet igennem for kulturen - ikke mindst litteraturen - og som en person, der gennem hele sit liv reflekterede og "havde filosofien i sig". En mand, som igen og igen slap jordforbindelsen for i tankerne at begive sig ud i de højere luftlag.

På skovtur - og livsvandring med Anker Jørgensen og Jonas Wisbech Vange (Foto: Anja Gaard Olsen).

Det er ikke mindst denne del af hans liv og tankeverden, som bogen handler om og gør den anderledes end de tidligere bøger om den populære faglige - og senere politiske leder. Den kommer vidt omkring med minder om for ham væsentlige begivenheder og om rejser bl.a. til hans yndlingsland Norge.

Vi hører også træk fra privatlivet med Ingrid og om savnet af hende samt med mange udsagn fra "almindelige" danskere, der viser deres fælles respekt for hans person og gerning gennem årene.

Turen gennem Ankers liv - og bogen - slutter med en smuk skildring af en fælles vandretur i Jægersborg Dyrehave nord for København, hvor Jonas Wisbech Vange konkluderer:

-Men motoren i dit liv har været tanken om fællesskabet ?

-Ja. Solidaritet, fællesskab.

-Og kærlighed ?

-Ja, kærligheden kunne godt være løsningen på det hele. Kærlighed er også solidaritet. Eller vidtgående hensyn til medmennesket -

for at sige det teknisk, siger Anker Jørgensen.

Bogen lægger en ny side til det menneske, vi alle tror vi kender. Og den bidrager godt til en forklaring på, hvorfor en forældreløs Christianshavner-knægt fra beskedne kår drev det så vidt.

"Anker Jørgensen og det forunderlige liv" er udgivet af Forlaget Lindhardt og Ringhof. 332 sider med mange fotos. Vejledende udsalgspris 249, 95 kr. Særpris for medlemmer af Arbejdermuseets Venner, i museets butik: 200 kr.

Tre vellykkede arrangementer

Rundvisning * jazz-matiné * sang og musik

Ved venneforeningens rundvisning i museets særudstilling "Hinsides Horisonten" den 23. september, bød næstformand Jørgen Strand deltagerne velkommen - ikke mindst til vicedirektør Hanne Abildgaard, som forestod rundvisningen.

Det blev en lærerig og grundigt rundvisning, hvor der blev fortalt om billederne og historien mellem de to kunstnere Poul Anker Bech og Niels Lergaard, og som tak fik Hanne Abildgaard overrakt en lille vingave.

Det blev også en god eftermiddag med fremragende musikalsk underholdning for de lidt over hundrede fremmødte såvel medlemmers samt museets gæster, ved venneforeningens jazz-matiné søndag den 14. oktober.

Deltagerne blev budt velkommen af næstformand Jørgen Strand, som fortalte om programmet for arrangementet i form af et musikalsk foredrag af "Finney's Jazzmen" om jazzens oprindelse med start i New Orleans samt den udbredelse i USA og dens vej til Europa.

Hele eftermiddagens forløb blev filmet af "Focus TV", som bliver udsendt på programmet "København Klip", med undertekster om venneforeningen. Filmen skal endvidere bruges internt til markedsføring af foreningen bl.a. på museets hjemmeside.

Endelig havde de ca. 30 deltagere i venneforeningens sang- og musikarrangement den 4. november en fornøjelig eftermiddag i festsalen, hvor de under ledelse af Kirsten og Erik Juul Andersen gik i kast med både nye og gamle arbejdersange.

Kontingentsats pr. 1. 4. 2012

Jeg vil gerne være medlem af Arbejdermuseets venner		sæt kryds
Husstandskontingent	☐	250 kr.
Pensionister / studerende og enkeltpersoner	☐	150 kr.
Pensionistpar	☐	200 kr.
Foreninger (indtil 100 medlemmer)	☐	500 kr.
Foreninger (fra 100-500 medlemmer)	☐	1000 kr.
Foreninger (over 500 medlemmer)	☐	1500 kr.

HUSK
VENLIGST
PORTO

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer og by: _____

Eventuel e-mail adresse: _____

Arbejdermuseets Venner
Arbejdermuseet

Rømersgade 22
1362 København K

"Vi er ikke bare historie i arbejderbevægelsen"

Fastslog Mogens Lykketoft ved vellykket solhvervsfest

Der var traditionen tro fuldt hus og hyggelig stemning i Arbejdermuseets smukke festsal ved venneforeningens solhvervsfest den 20. november.

Formanden, *Kirsten Nøhr Christiansen*, omtalte i sin velkomst de mange arrangementer der var gennemført den forløbne periode, nævnte ABA's flytning samt præsenterede en ny folder om foreningens virke. Hun takkede samtidig LO-Skolen for atter i år at have sponseret festens hovedpræmie.

Aftenens festtaler, Folketingets formand, fhv. minister - og partiformand - *Mogens Lykketoft*, fastslog at dansk

arbejderbevægelse ikke bare er historie, selvom vi kan se tilbage på et stort værk, som bevægelsen har drevet frem og stadig skal passe på.

-Vi har skabt eet af de samfund, der hænger bedst sammen og hvor trygheden er størst. Men nye problemer truer sammenhængskraften. Vores idealer om demokrati i et samfund der skal leve sammen med markedskræfterne kræver bl.a. at hvert menneske er vel informeret. Ægte oplyst folkestyre kræver, at alle synspunkter kan komme til orde.

-Hvorfor har vi atter oplevet en finanskrisen som i 1929, hvor demokratierne skulle

kunne regulere markedskræfter som bl.a. banksektoren, men som er så magtfuld, at det får politikerne til at afholde sig fra at gribe ind og bl.a. gennemføre en skat på finanstransaktioner?

-Man kan ikke få bugt med de økonomiske problemer ved at skære ned på beskæftigelsen, og politikernes budskab om den økonomiske politik stemmer ikke overens med det befolkningen oplever i dagligdagen, fastslog Lykketoft under stort bifald og sluttede:

-Vi skal koncentrere os meget mere om at gøre som i 90-erne og skabe beskæftigelse. Hvis vi vil bevare velfærdssamfundet og demokratiet, skal vi tilbage til de modeller vi tidligere har benyttet i arbejderbevægelsen - det handler ikke om at skære ned!

Traditionen tro var der fælles-spisning og -sang i aftenens løb med musikalsk ledsagelse - og underholdning - af Preben Nissen og Ole Sterndorff, inden festen sluttede med det store amerikanske lotteri under ledelse af Jørgen Strand, bistået af Lise Werup og med Erik Juul Andersen ved gavebordet.

Mogens Lykketoft og venneforenings formand Kirsten Nøhr Christiansen.

Tre Europæiske Søndags Matinéer

Teater og debat om aktuelle emner

Den første søndag i februar, marts og april i år vil Arbejdermuseets festsal danne rammen om 3 Europæiske Søndags Matinéer. De 2 første gange er det teaterforestillinger, der er oplæg til spændende debatter. Den 3. gang er det en berømt billedkunstner, der medvirker til at skabe liv i debatten og alle gangene er der medlemmer af Europaparlamentet, der løfter det op i et europæisk perspektiv. Hver gang vil der også være et par fællessange til at skabe en hyggelig stemning. Venneforeningens medlemmer har gratis adgang.

Teater og debat om ligestilling
Søndag den 3. februar kl. 14.00 - 16.00: Fokus på ligestilling. Dels i et europæisk perspektiv, dels i et historisk. Rejse-scenen viser "**Åh, disse kvinder - et humoristisk og musikalsk causeri**". Med *Sonja Oppenhagen* og *Rikke Wölck* samt *Erik Juul Andersen* ved klaveret.

Efter forestillingen, der varer en lille time, følger en debat om ligestilling mellem køn. Vi ser det som et af de områder, hvor EU-samarbejdet har stor betydning. Skal EU i endnu højere grad bruges som løfte-stang, så kvinder i hele Europa får langt større lighed?

Debattører: Medlem af Europaparlamentet, *Britta Thomsen*, en lokalpolitiker og en repræsentant fra Arbejdermuseet med en introduktion til museet. Ordstyrer: *Kirsten Juul Andersen*.

Fokus på social dumping
Søndag den 3. marts kl. 13.00 - 15.00: Fokus på begrebet "**social dumping**". Det gør Rejse-scenen med forestillingen "**Working Poor**", der handler om østarbejdere i Danmark og de konsekvenser dette på længere sigt kan få for det danske arbejdsmarked. Medvirkende: *Anette Katzmann*, *Morten Nielsen* og *Christian Damsgaard*.

Almindelige lønmodtagere i Danmark er på vej til et liv i fattigdom, selv om de har arbejde. Millioner af europæere, der arbejder, lever alligevel på fattigdomsgrænsen. Rejse-scenens forestilling anskueliggør en række dilemmaer, som efterfølgende debatteres af publikum.

Oplægsholder: Medlem af Europaparlamentet, *Ole Christensen*. Museumsinspektør, *Margit Bech Larsen*, som var ansvarlig for museets udstilling i 2011 om østarbejdere kommer også med et indlæg.

Ordstyrer: Arbejdsspsykolog *Kirsten Juul Andersen*.

Debat om kvinder til salg
Søndag den 7. april kl. 14.00 - 16.00: Fokus på trafficking. Billedkunstneren *John Kørner* vil fortælle om baggrunden for sin tidligere udstilling i Arbejdermuseet om misbrug af kvinder, i særdeleshed de kvinder, der er ofre for trafficking og arbejder som prostituerede i Danmark.

"Kvinder til salg" var titlen på udstillingen, som bestod af en serie på tolv store, helt nye malerier og et mindre antal grafiske værker, der via stemninger, antydninger og flertydighed inviterede til refleksion og stillingtagen til de menneskelige aspekter af kvindehandel og prostitution.

John Kørner vil efterfølgende sammen med medlem af Europaparlamentet, *Britta Thomsen*, sætte fokus på problemet med handlede kvinder og kunstens mulighed for at fremme debat. *Connie Hansen*, som var museumsinspektør på udstillingen og *Marianne Bruun*, ligestillingskonsulent i 3F, medvirker også. Ordstyrer: *Kirsten Juul Andersen*.

ARBEJDERMUSEETS VENNER

Forslag til vedtægtsændringer

Foreningens formål

§ 2. At støtte den selvejende institution Arbejdermuseet, hvis formål ifølge dens vedtægter er:

”Institutionens opgave er ud fra historiske, kulturhistoriske og kunsthistoriske perspektiver at indsamle, bevare, forske i og formidle såvel arbejderklassens liv som arbejderbevægelsens virke i alle dens forgreninger.

Med en bredt anlagt forskning som grundlag skal institutionen indsamle genstande, herunder hverdagsgenstande, kunstværker, arkivalier, fotos samt andre former for dokumentation, som gennem udstillinger og anden formidling kan vise arbejderbevægelsens historie, arbejdernes levevilkår - herunder dagligliv, boligforhold, arbejdsforhold og organisationsforhold - organisationernes virke og historie samt andre andre sider af arbejderklassens liv, således at der skabes et alsidigt og dækkende billede af arbejdernes og deres organisationers forhold op til nutiden.”

Forslag:

§ 2. *At støtte den selvejende institution Arbejdermuseet og dens aktiviteter*
Resten udgår.

§ 3. (Formålet søges i hovedsagen opnået ved)

7. At fremme den folkelige indflydelse på museumsarbejdet gennem medlemskab af Arbejdermuseets bestyrelse og af Sammenslutningen af Museumsforeninger i Danmark.

Forslag:

7. At fremme den folkelige indflydelse på museumsarbejdet.

Resten udgår.

§ 9. Foreningen forpligtes ved underskrift af formand eller næstformand eller kasserer, i forbindelse med et bestyrelsesmedlem.

Forslag:

Foreningen forpligtes ved sin underskrift af bestyrelsesformand og kasserer i forening.

Bestyrelsen kan godkende, at formand og kasserer kan råde over dankort og netbank til foreningens bank/girokonto hver for sig.

Repræsentation

§ 10. Formanden sidder i Arbejdermuseets bestyrelse.

Forslag:

Udgår.

Lovændringer og opløsning af foreningen.

§ 12. (Sidste afsnit)

For så vidt at Arbejdermuseet er ophørt med at eksistere, bestemmer Kulturministeriet efter forhandling med LO, hvorledes midlerne skal anvendes.

Forslag:

Udgår.

§§ 11, 12 og 13 ændres til 10, 11 og 12.

MEDLEMSKORT

FOR ARBEJDERMUSEETS VENNER

For perioden 1. april 2012 - 31. marts 2013.

ARBEJDERMUSEETS VENNER

indkalder hermed til

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

søndag den 24. februar 2013 kl. 13.00 i Arbejdermuseets festsal

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent og referent.
2. Protokol fra forrige generalforsamling.
3. Bestyrelsens beretning v/ formanden.
4. Indkomne forslag (forslag fra bestyrelsen om vedtægtsændringer - se foregående side)
5. Årsregnskab 2012 v/ kassereren.
6. Budgetforslag for 2013 v/kassereren.
7. Fastsættelse af kontingent for 2014 v/kassereren
8. Valg af bestyrelse.
På valg er:
Kirsten Nøhr Christiansen (formand)
Bendt Thuesen og Leif Max Hansen
Valg af suppleanter: På valg er: Tom Jensen og Benny Jensen
9. Valg af revisor og revisorsuppleant.
På valg er Bent Hansen og Henning Grelle.
10. Fremtidig virksomhed v/formanden
11. Eventuelt - herunder orientering om Arbejdermuseet.

***Musikken sørger Erik Juul Andersen for til fællessangene.
Der bliver serveret kaffe/the og kage.***

Ekstraordinær generalforsamling

**afholdes søndag den 17. marts 2013 kl. 14.00
i festsalen med følgende dagsorden:**

1. Valg af dirigent og referent.
2. Forslag fra bestyrelsen (vedtægtsændringer)
3. Eventuelt.

**Med venlig hilsen
Bestyrelsen**

Afsender:

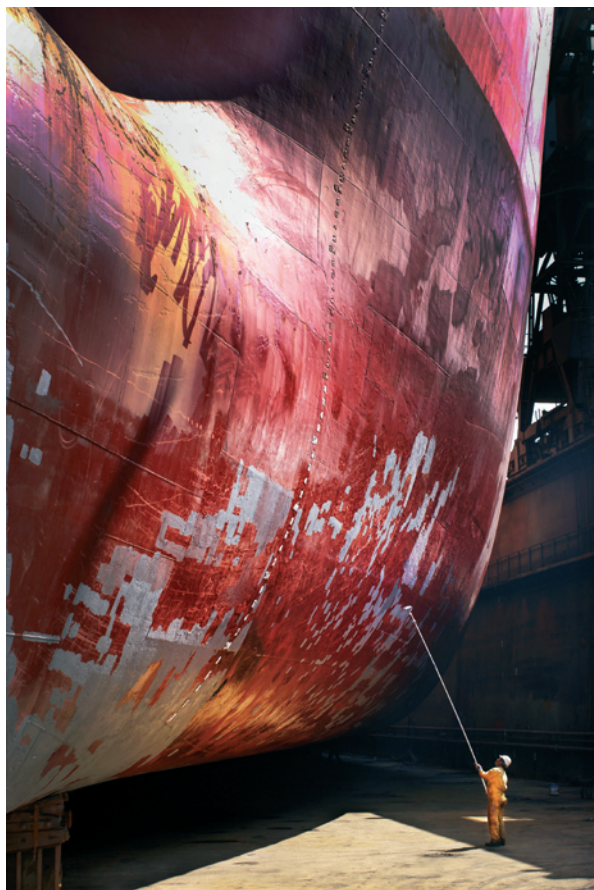
Arbejdermuseets Venner · Rømersgade 22 · 1362 København K

POST

PP

DANMARK

ARBEJDSMILJØ - EN FOTOUDSTILLING

På balkonen i Arbejdermuseets festsal kan man fra den 18. januar se fotos fra en international fotokonkurrence om arbejdsmiljø. Dette foto med titlen "Grow Up" af Isa Kurt, løb med 2. pladsen i konkurrencen. Det er taget i 2009 på Tuzla-værftet i Istanbul. Læs mere om udstillingen side 15.